

Aleg 998

Sprawozdanie

Wydziału krajowego o krajowej sprzedaży soli.

Wysoki Sejmie!

Na posiedzeniu z dnia 9. lutego 1912 r. powziął Wysoki Sejm w sprawie sprzedaży soli krajowej następujące uchwały:

I. Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 7. września 1910 LW. 103.035 i z dnia 16. grudnia 1911 LW. 107.070 przyjmuje Sejm do wiadomości, a zarazem udziela mu absolutoryum z rachunków krajowego funduszu solnego za r. 1909 i 1910.

II. Sejm przyznaje:

1. Etatowym urzędnikom Krajowego Zarządu sprzedaży soli, mającym siedzibę we Lwowie, zamiast dotychczasowych następujące dodatki aktywalne:

	w randze	VI.	1840	koron	rocznie
„	„	VIII.	1380	„	„
„	„	IX.	1200	„	„
„	„	X.	960	„	„
„	„	XI.	720	„	„
„	„	XII.	720	„	„

2. Aplikantom i dyetaryuszom zawodowym Krajowego Zarządu sprzedaży soli, mającym siedzibę we Lwowie, czasowy dodatek drożyzniany na przeciąg roku 1912, w wysokości 15% ich poborów, płatny w ratach miesięcznych.

3. Etatowym urzędnikom Krajowego Zarządu sprzedaży soli prawo do pełnej emerytury po 35 latach służby, policzalnych do emerytury.

4. Urzędnicy i słudzy obowiązani są do składania dodatkowego rocznego przyczynku, składanego przez urzędników etatowych krajowych, w myśl uchwały Sejmu z dnia 16. marca 1907.

5. Sejm postanawia, że urzędnik Krajowego Zarządu sprzedaży soli, który ukończył 60-ty rok życia, nie może postąpić do płacy wyższego stopnia.

6. Urzędnicy i słudzy Krajowego Zarządu sprzedaży soli nie

mogą sobie rościć żadnej pretensyi do zaopatrzenia z funduszu krajowego, lecz jedynie z odsetek funduszu emerytalnego solnego.

III. Sejm wzywa c. k. Rząd :

a) Ażeby utrzymał nadal we Wieliczce wydawanie jadalnej soli kamiennej do sprzedaży i po zaprowadzeniu tam fabrykacyi soli warzonki — a sortowanie i przmielanie soli kamiennej, ażeby oddał Wydziałowi krajowemu w taki sam sposób, jak w Bochni.

b) Ponawiając uchwałę z 3. listopada 1904, 13. listopada 1907, 7. marca 1908 i 3. lutego 1910, Sejm wzywa c. k. Rząd, ażeby wyjednał od-danie eksploatacyi pokładów i źródeł solnych w Galicyi w zarząd albo dzierżawę kraju za odpowiedniem ubezpieczeniem dochodów, tudzież spełnianiem zobowiązań c. k. Skarbu państwa z tytułu monopolu.

W roku 1911 pobrał Wydział krajowy następujące ilości soli:

a) Warzonki:

b) Soli kamiennej:

w miesiącu styczniu	36.626 metr. centn.	15.716 metr. centn.
lutym	37.399 „ „	13.452 „ „
marcu	43.007 „ „	15.258 „ „
kwietniu	36.640 „ „	12.422 „ „
maju	40.086 „ „	14.624 „ „
czerwcu	38.756 „ „	12.456 „ „
lipcu	48.471 „ „	13.977 „ „
sierpniu	47.214 „ „	15.184 „ „
wrześniu	46.440 „ „	13.589 „ „
październiku	53.716 „ „	16.583 „ „
listopadzie	56.855 „ „	16.009 „ „
grudniu	45.105 „ „	14.589 „ „
	<u>530.315 metr. centn.</u>	<u>173.859 metr. centn.</u>

c) soli bydłowej 24.407 metr. centn.

d) kainitu 166.755 metr. centn.

W porównaniu z rokiem poprzednim pobrał Krajowy Zarząd sprzedaży soli:

a) warzonki więcej o 31.172 metr. centn.

b) kamiennej więcej o 19.196 „ „

c) bydłowej więcej o 2.385 „ „

d) kainitu więcej o 19.377 „ „

Organizacja
sprzedaży
soli.

W okresie czasu, ubiegłego od ostatniego naszego sprawozdania, nie zaszły w organizacyi sprzedaży soli żadne ważniejsze zmiany — rozwija się ona prawidłowo przez tworzenie coraz większej liczby filii sprzedaży soli, która obecnie przekroczyła cyfrę 9.000 i przestrzeganie, aby filie te jak najlepiej funkcyonowały.

Sprawa soli
potasowych.

Z zadowoleniem może Wydział krajowy donieść Wysokiemu Sejmowi, że sprawa eksploatacyi soli potasowych, któremi Wysoki Sejm od tylu lat tak gorąco się interesował, weszła na bardzo pomyslny tor, dzięki temu, że J.E. Pan Minister Skarbu zabiegom Wydziałowi krajowemu w tej sprawie, na podstawie uchwał sejmowych poczynionym, jak najżyyczliwszego udzielił poparcia.

W sprawozdaniach swoich z dnia 7. września 1910 L. 103.035 i z dnia 16. grudnia 1911 L. 170.070, zdał Wydział krajowy Wysokiemu Sejmowi sprawę z ówczesnego stanu rzeczy, stworzonego wystąpieniem prywatnego towarzystwa, Spółki z ogr. por. »Kali«, która przeprowadziwszy uznanie soli potasowych jako minerału zastrzeżo-

nego, obłożyla wyłącznościami górnictwami przeszło 3.000 kilometrów kwadratowych — i po wysłuchaniu przez c. k. Ministerstwo Skarbu opinii Wydziału krajowego co do uznania pożyteczności tego towarzystwa, otrzymała od tegoż Ministerstwa trzydziestoletnią koncesję na eksploataowanie soli potasowych na zastrzeżonych przez siebie terenach, przyczem otrzymała zasadnicze zezwolenie c. k. Ministerstwa na współużywanie tz. »Nowego Szybu« na salinie Kałuskiej. Szyb ten został wybity w pokładzie sylwinu — a jest odległy o stokilkadziesiąt metrów od granicy terenów towarzystwa, za którą bezpośrednio, według twierdzenia spółki powinno się znajdować przedłużenie pokładu, stwierdzonego w wymienionym wyżej szybie.

Jako jeden z najgłówniejszych warunków uznania koncesyi za rzecz pożyteczności krajowej, zastrzegł Wydział krajowy sfinansowanie sprawy przez Bank przemysłowy, jako instytucję krajową, do tego najwięcej powołaną.

Gdy jednak nie przychodziło między Bankiem przemysłowym a spółką »Kali« przez czas dłuższy do stanowczego układu — i zachodziła obawa, że sprawa eksploatacji soli potasowych może przejść w ręce niekrajowe, gdy następnie doszło do wiadomości Wydziału krajowego, że Spółka »Kali« zabiega o zezwolenie na eksploatację soli na terenie salinarnym, przypomniał Wydział krajowy c. k. Ministerstwu Skarbu wszystkie odnoszące się do tej sprawy uchwały sejmowe, a przede wszystkim uchwałę sejmową z r. 1905 — i prosił o uwzględnienie tych uchwał, jeżeliby c. k. Skarb miał zamiar wogóle powierzyć komukolwiek eksploatację soli potasowych.

Wobec tego, że Spółka »Kali« miała przyznane przez c. k. Skarb prawo współużywania najważniejszego szybu kałuskiego, który miał doprowadzić ją do pokładów, oczekiwanych na terenach Spółki, a który to szyb dla eksploatacji soli potasowych na terenach salinarnych jest potrzebnym, wobec tego dalej, że Spółka ta już posiadała korzystną koncesję, w końcu, że posiadała wyłączności górnictwa w całej tej części kraju, w której można spodziewać się pokładów soli potasowych, uważał Wydział krajowy za potrzebne i korzystne, wejść w układy ze Spółką, skoro się ona z tą propozycją do Wydziału krajowego zgłosiła.

Najważniejszym powodem do wejścia w układy ze Spółką było to, że kraj w ten sposób ująć może w swoje ręce wpływ na wyłączną eksploatację soli potasowych w całym kraju, i tem samem, zabezpieczając ten dział przemysłu górnictwa przed możliwem przejściem w obce ręce, zapewnić go dla kraju.

Pierwotnie było planowaniem zawiązanie spółki udziałowej pomiędzy funduszem krajowym a Kali, układ ten jednak, gdy już był prawie gotowym, został przez Kali z powodów Wydziałowi krajowemu bliżej nieznanym zerwanym.

Wskutek tego, po dłuższych pertraktacjach, przyszło do umowy, mocą której Wydział krajowy, Bank przemysłowy i Spółka »Kali« stwarzają akcyjne towarzystwo, z udziałem kraju w trzech szóstych, Banku przemysłowego w dwóch szóstych, »Kali« w jednej szóstej części.

Kraj wnosi do towarzystwa jako aport prawo eksploatacji soli potasowych na terenach salinarnych w takiej rozciągłości, w jakiej ją od c. k. Skarbu otrzyma; Spółka »Kali« nabyła koncesję i swoje wyłączności górnictwa.

Kapitał, którego wysokość oznaczy Wydział krajowy, może być w razie potrzeby i rozwoju przedsiębiorstwa, podniesiony do sześciu, względnie dziewięciu milionów koron, z których jedną trzecią stanowić będą akcje zakładowe, dwie trzecie zaś akcje pierwszeństwa.

Według przypuszczalnych obliczeń pierwsza emisja nie przyniesie kwoty dwóch milionów.

Wysłana przez Wydział krajowy dla zbadania pokładów kałujskich komisya, złożona z pp. Bartoneca, Niedźwieckiego, Schimitzka, Syroczyńskiego i Szumskiego, stwierdziła, że pokłady te są tak silne, a jakość soli potasowych tak wartościowa, że nie może być o tem mowy, aby fundusz krajowy na jakiegokolwiek w tych warunkach narażony był niebezpieczeństwo.

Akcyje zakładowe, które mają wynosić $\frac{1}{3}$ kapitału akcyjnego przypadają w połowie krajowi, w połowie Spółce »Kali«, w zamian za aporty przez nich przyniesione — akcyje pierwszeństwa stanowiące właściwy kapitał inwestycyjny rozdzielone będą po połowie między kraj i Bank przemysłowy.

Rada nadzorcza składać się będzie z siedmiu członków, z których trzech i przewodniczącego wyznaczy Wydział krajowy, dwóch Bank przemysłowy, jednego Spółka »Kali«.

Dnia 10 września 1912 otrzymał Wydział krajowy pismo c. k. Ministerstwa skarbu, którem przyjmuje ono zasadniczo ofertę, wniesioną przez Wydział krajowy na prawo eksploatacji soli potasowych na terenie salinarnym w Kałuszu. Wydział krajowy otrzymuje prawo eksploatacji wszystkich na salinie kałujskiej znajdujących się soli potasowych, począwszy od już odkrytych pokładów, przyczem może używać zbudowanego już przez c. k. Skarb. Nowego Szybu za opłatą odpowiedniego czynszu. Od jednego metrycznego centnara wydobytego i sprzedanego czystego potasu (K_2O) opłacać będzie Wydział krajowy c. k. Skarbowi, jako właścicielowi kwotę 1 kor. Wysokość tej opłaty ulegać będzie co jakiś czas rewizji i ewentualnie będzie na korzyść Skarbu lub kraju zmieniana. Wydziałowi krajowemu oddaje c. k. Skarb do dyspozycji miejsce potrzebne na zbudowanie odpowiednich budynków, mających pomieścić maszyny wydobywawcze i młyny solne, oraz prawo współużywania szybu za opłatą 30.000 K rocznie.

Wobec tego przystępuje Wydział krajowy bezzwłocznie do utworzenia, w myśl wyżej podanego zobowiązania, towarzystwa akcyjnego — i poczynienia odpowiednich zabiegów w tym celu, aby najpóźniej w sezonie jesiennym roku 1913 można było produkować sole potasowe o zawartości potasu między 10 a 40%.

W myśl warunków nadanej przez c. k. Rząd koncesyi obowiązującej w Galicyi i dla krajów korony austriackiej tak zwane »ceny wewnętrzne«, oznaczone ustawą niemiecką z dnia 25. maja 1910 dla krajów należących do Rzeszy niemieckiej.

Wobec tego rolnik, mieszkający w okolicy Sokala otrzyma krajową 40%-tą sól potasową (bez worów) na miejscu, a więc z doliczeniem dostawy kolejowej za cenę około 824 kor. za jeden wagon — podczas gdy dzisiaj, sól niemiecka o tej samej zawartości kosztuje go 1.166 kor. Za jeden wagon dzisiejszego kainitu kałujskiego (10%-towego) płaci odbiorca w Sokalu 210 kor. — za ten sam kainit, wyprodukowany przez przyszłe towarzystwo płacić będzie 182 kor., za taki sam kainit niemiecki płaciłby obecnie około 390 kor.

Odbiorca w Oświęcimiu, a więc w stacyi zbliżonej najwięcej do źródła soli niemieckich, bo położonej na granicy, zatem tam, gdzie najtrudniejsza konkurencya, otrzyma 40% sól krajową za 848 kor.

podczas gdy niemiecka kosztuje tam dzisiaj 1.075 kor. Za 10%-wy kainit kałuski płaci dziś ten odbiorca 234 kor. — w przyszłości płacić będzie o 28 kor. mniej. Za niemiecki kainit o tej zawartości płaciłby dzisiaj około 300 kor.

Odbiorca z okolicy Rzeszowa zapłaci za sól krajową 40% 816 K, za taką samą sól niemiecką płaci się tam 1.136 kor. Rolnikom w tej okolicy mieszkającym wypadnie na stacyi w Rzeszowie taniej sól niskoprocentowa, której pobierać musieliby cztery razy więcej, żeby do tego samego procentu potasu doprowadzić. Takie cztery wagony soli 10%-wej będą w przyszłości kosztować 796 kor. — zatem o 20 K taniej niż przyszła sól 40% krajowa, o 340 K taniej niż 40% sól niemiecka — a o 112 kor. taniej niż dzisiejszy kainit kałuski. Prawdopodobnie jednak odbiorca pod Rzeszowem mieszkający pobierać będzie raczej sól 40%-tą krajową, bo różnicę 20 kor. pokryje zaoszczędzenie, jakie się okaże przy przewiezieniu na pole i rozsianie 100 cent. zamiast 400 cent. soli, jak również przez użycie cztery razy mniejszej ilości worów.

Z przykładów tych okazuje się, jakie korzyści odniesie krajowe rolnictwo z powodu obniżenia ceny tego doskonałego produktu nawozowego.

Wydział krajowy mając na oku z jednej strony tę korzyść rolnictwa krajowego, z drugiej strony biorąc na uwagę zapadłe już uchwały Wysokiego Sejmu, polecające mu zajęcie się produkcją soli potasowych, w końcu oceniając jasno sytuację, która nie dozwalała żadnej zwłoki, poczynił podane wyżej zarządzenia i prosi Wysoki Sejm o przyjęcie ich do zatwierdzającej wiadomości, jak również o upoważnienie go do dalszych czynności celem doprowadzenia tej sprawy do pomyślnego wyniku.

Przedłożone zamknięcie za r. 1911 okazuje się równie korzystne, jak w roku ubiegłym. I w tym roku także w miarę możliwości obniżał Wydział krajowy ceny soli dla zastępstw w trudnych warunkach działających.

Kierownik krajowego Zarządu sprzedaży soli, radca Wydziału krajowego p. Dr. Stanisław Miziewicz, służy na tej posadzie lat dzieścięć, tj. od dnia 7. października 1902. Wobec skutecznej, gorliwej i wytrwałej pracy p. Miziewicza, która zaznaczyła się tak pod każdym względem pomyślnym rozwojem powierzonego mu działu służby krajowej, pozwała sobie Wydział krajowy przedłożyć wniosek, aby Wysoki Sejm raczył przyznać p. Miziewiczowi ad personam i na rachunek funduszu solnego rangę piątą z prawami przysługującymi tej randze w myśl uchwały Wysokiego Sejmu z dnia 14. lutego 1912.

Wydział krajowy wnosi:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

1. Sprawozdanie Wydziału krajowego z dnia 13. września 1912. L. 137.717 przyjmuje Sejm do wiadomości, a zarazem udziela mu absolutoryum z rachunków krajowego funduszu solnego za r. 1911.

2. Sejm upoważnia Wydział krajowy do poczynienia dalszych potrzebnych zarządzeń celem doprowadzenia sprawy eksploatacy soli potasowych do rychłego i pomyślnego wyniku.

3. Sejm przyznaje p. Dr. Stanisławowi Miziewiczowi, radcy Wydziału krajowego i kierownikowi krajowego Zarządu sprzedaży soli, rangę piątą z prawami przysługującymi tej randze w myśl uchwały sejmowej z dnia 14. lutego 1912.

Z Rady Wydziału krajowego Królestwa Galicyi i Lodomeryi wraz z Wielkiem Księstwem Krakowskiem.

Marszałek krajowy :
Gołuchowski w. r.

Sprawozdawca :
Dr. Władysław Jahl w. r.
Członek Wydziału krajowego.

ALEGATY.

Zamknięcie rachunku zysków

Winien

Fundusz sprze-

	K		gr.		K		gr.	
S t r a t y.								
Za zakupno soli warzonki	9,546.933	06						
„ „ „ kamiennej	3,335.688	10						
„ „ „ bydłęcej	150.573	99						
„ „ „ kainitu	216.521	50						
	13,249.716	65						
„ kainit dany stacyom doświadczalnym i spółkom torfowym					3.243	10		
„ płace					121.097	35		
„ wynagrodzenie urzędników kasy krajowej za prowadzenie								
głównej kasy solnej					1.860	—		
„ remuneracye i zapomogi urzędników, służby kolejowej i po-								
czkowej					19.317	—		
„ koszta podróży i zastępstwa urzędników					25.873	41		
„ potrzeby kancelaryjne i czynsze					15.562	77		
„ porta i telegramy					8.020	79		
„ stemple do weksli					17.162	—		
„ koszta spedycyi					1,209.353	12		
„ najem i utrzymanie magazynów					11.634	27		
„ koszta przewozu soli i dostawa drutu, worów i maszynek					522.363	34		
„ ubezpieczenie realności i robotników					8.964	85		
„ bonifikacye					3.806	41		
„ rozmaite wydatki					13.339	39		
„ kupno i utrzymanie maszynek					10.717	08		
„ urządzenie biur					5.994	21		
„ straty na magazynowaniu soli, rozprószka i deputat					4.460	67		
wory					19.071	50		
„ odpisanie zaliczki zmarłego urzędnika					560	—		
Nadwyżka dochodu z roku 1911.					110.874	69		
							2,133.275	95
Fundusz emerytalny.								
Stan funduszu emerytalnego z dniem 31. grudnia 1911. wy-								
nosił:								
w efektach	493.472	52						
Razem	493.472	52						

i strat z dniem 31. grudnia 1911. r.

daży soli.

Ma

		K		Ma	
		K	gr.	K	gr.
Z y s k i.					
Nadwyżka dochodu z roku 1910.				863	96
Ze sprzedaży soli warzonki		10,670.661	90		
„	„ kamiennej	3,821.252	13		
„	„ bydłęcej	161 331	73		
„	„ kainitu	248.398	49		
		14,901.644	25	1,651.927	60
Za grzywny pieniężne od zastępców				622	11
„ zwroty kosztów załadowania				2 615	60
„ sprzedane tablice				29	76
„ rozmaite dochody				5,543	72
Z odsetek od kredytów i papierów wartościowych				471.673	20
				2,133.275	95
Fundusz rezerwowy.					
Stan funduszu rezerwowego z dniem 31. grudnia 1911. wynosił:					
w efektach		349.514	96		
Razem		349.514	96		

Krajowego funduszu sprzedaży soli za lata 1910. i 1911.

Wydatki.

Poszczególnienie	1910.		1911.		Więcej		Mniej	
	K	gr.	K	gr.	K	gr.	K	gr.
Za kaitit dany stacyom doświadczalnym i spółkom torfowym	2.539	91	3.243	10	703	19		
„ stemple do weksli	15.965	40	17.162	—	1.196	60		
„ koszta spedycyi	1,096.652	51	1,209.353	12	112.700	61		
„ najem, budowę i utrzymanie magazynów	9.899	19	11.634	27	1.735	08		
„ płace	121.181	87	121.097	35	—	—	84	52
„ honorarium urzędników kasy krajowej, jako kasy solnej	1.650	—	1.860	—	210	—		
„ remuneracye urzędników i służby	18.993	50	19.317	—	323	50		
„ koszta podróży i zastępstwa urzędników	23.108	74	25.873	41	2.764	67		
„ potrzeby kancelaryjne i czynsze	12.376	75	15.562	77	3.186	02		
„ porta, telegramy i telefon	6.948	48	8.020	79	1.072	31		
„ koszta przewozu produktów solnych, oraz drutu, worów i maszynek	482.089	67	522.363	34	40.273	67		
„ ubezpieczenie zapasów soli i robotników	7.525	70	8.964	85	1.439	15		
„ podatek od kuponów i stemple do rachunków	1.434	50	1.256	27	—	—	178	23
„ koszta stempeli, podań, planów, honorarium syndyka	1.010	—	1.039	77	29	77		
„ użycie telefonu	90	—	—	—	—	—	90	—
„ opał, światło i sprzątanie biur	2.163	20	1.751	83	—	—	411	37
„ zakupno książek i druków manipulacyjnych	497	67	708	12	210	45		
„ koszta manipulacyi i prowizyi pocztowej kasy oszcz. i koszta druków czekowych	3.360	28	3.573	56	213	28		
„ rozmaite drobne wydatki	1.591	74	1.250	53	—	—	341	21
„ urządzenie biur (inwentarz)	890	95	5.994	21	5.103	26		
„ zakupno i utrzymanie maszynek	15.275	32	10.717	08	—	—	4.558	24
„ formy na sól i płachty nieprzemakalne	860	—	937	31	77	31		
„ roboty introligatorskie i stolarskie	1.061	81	573	—	—	—	488	81
„ bonifikacye	1.256	60	3.806	41	2.549	81		
„ wory	1.063	43	19.071	50	18.008	07		
Koszta druków i ogłoszeń	1.245	51	2.237	77	992	26		
Odpisanie odsetek	297	40	—	—	—	—	297	40
Odpisanie zaliczki	35	—	560	—	525	—		
Sensalne Banku krajowego	8	50	11	23	2	73		
Straty na magazynowaniu i przewożeniu soli bydłcej, rozprószka i deputat	4.551	73	4.460	67	—	—	91	06
	1,835.625	36	2,022.401	26	193.316	74	6.540	84
W r. 1911. więcej o	186.775	90					186.775	90

